

5. Шибіко В. П. Роль досудового розслідування у забезпеченні обґрунтування судового рішення. *Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції* : перший Харківський кримінальний процесуальний полілог, присвяч. 50-річчю каф. кримінального процесу Нац. юрид. ун-ту ім. Ярослава Мудрого та 85-річчю від дня народження д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України Ю. М. Грошевого. Харків, 2017. С. 236–241.

Олешкевич Владислава В'ячеславівна,

здобувач ступеня бакалавра 2 курсу, 2 групи, спеціальність «Право», НІПБ, Одеського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Мудрецька Ганна Володимирівна,

доцент кафедри кримінального процесу Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

НЕДОТОРКАННІСТЬ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ЯК ЗАСАДА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В РІШЕННЯХ ЄСПЛ

«Засада недоторканності права власності, як головна складова права на справедливий судовий розгляд, визнана Європейським судом з прав людини (ЄСПЛ) у рішеннях з питань кримінального провадження та виконання кримінальних санкцій» [1].

Ця теза містить основну ідею роботи та охоплює ключові поняття та теми, які будуть розглянуті у тексті. Також вона показує, що основна увага буде приділена рішенням ЄСПЛ, що стосуються недоторканності права власності в контексті кримінального провадження.

Недоторканність права власності – це одна з основних засад демократичної правової держави. Вона гарантує, що особа не буде безпідставно обмежена або позбавлена її власності без належної компенсації та належного проведення процедури.

У контексті кримінального провадження, недоторканність права власності має велике значення. Вона забезпечує захист прав власників, які можуть бути підозрюваними або обвинуваченими у вчиненні кримінального правопорушення, від неправомірних дій з боку державних органів та правоохоронних органів. Недоторканність права власності забезпечує, що такі дії будуть здійснені з урахуванням закону та належними процедурами [2, с.65].

Аналіз рішень ЄСПЛ є важливим елементом вивчення ролі недоторканності права власності в кримінальних провадженнях. Рішення ЄСПЛ надають змогу зрозуміти, які стандарти захисту прав

людини повинні бути застосовані в кримінальних провадженнях, що стосуються недоторканості права власності.

Недоторканність права власності є важливою засадою права, яку гарантують як національні законодавчі акти, так і міжнародні документи. Деякі з них:

1 Конституція України (ст. 41) та конституції інших країн, що передбачають недоторканність права власності.

2 Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (ст. 1, Протокол № 1), яка гарантує право на власність.

3 Конвенція ООН про боротьбу зі злочинністю організованої групи, яка містить статтю про захист права власності.

4 Загальна декларація прав людини ООН, яка передбачає право на власність.

5 Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, яка гарантує недоторканність права власності (ст. 1, Протокол № 1).

6 Рішення Європейського суду з прав людини, які стосуються порушень права на власність.

7 Національні законодавчі акти про захист права власності, такі як Кодекс цивільного закону України, Закон України «Про захист прав на землю», Закон України «Про захист прав інтелектуальної власності» та інші.

Ці законодавчі акти та міжнародні документи забезпечують право власності як одне з основних прав людини і гарантують захист від неправомірного втручання у власність.

Рішення ЄСПЛ є важливим джерелом права та мають вагому вплив на національне законодавство та практику вирішення спорів. ЄСПЛ виступає у ролі останньої інстанції з питань захисту прав людини у Європі, включаючи захист права власності у кримінальних провадженнях.

Зокрема питання недоторканності права власності у кримінальних провадженнях, були предметом розгляду в наступних рішеннях ЄСПЛ:

1 Рішення у справі «Звольський та Звольська проти Республіки Чехія»(2002) - ЄСПЛ вирішуючи, чи було дотримано вимоги обґрунтованого пропорційного співвідношення між засобами, які застосовуються, та метою, якої прагнуть досягти шляхом ужиття будь-якого заходу для позбавлення особи її власності, Суд виходить із того, що держава має широку свободу розсуду як щодо вибору способу вжиття заходів, так і щодо встановлення того, чи виправдані наслідки вжиття таких заходів з огляду на загальний інтерес для досягнення мети певного закону. Суд обов'язково визначає, чи було дотримано необхідного балансу в спосіб, сумісний з правом особи на «мирне

володіння майном» у розумінні першого речення ст.1 Першого протоколу [3].

2 Рішення у справі «Амюр проти Франції» (1996) – ЄСПЛ нагадав, що перша та найважливіша вимога ст.1 Першого протоколу полягає в тому, що будь-яке втручання публічної влади в право на мирне володіння майном має бути законним: друге речення п.1 дозволяє позбавлення власності лише «на умовах, передбачених законом», а п.2 визнає, що держави мають право здійснювати контроль за користуванням майном шляхом введення в дію «законів». Більше того, верховенство права, один з фундаментальних принципів демократичного суспільства, є наскрізним принципом усіх статей конвенції [4].

Ці приклади рішень ЄСПЛ демонструють важливість дотримання принципів недоторканності права власності у кримінальних провадженнях та необхідність належного захисту прав людини від незаконного втручання.

За результатами аналізу рішень Європейського суду з прав людини можна зробити висновок, що недоторканність права власності є важливою засадою кримінального провадження, і вона має бути дотримувана всіма учасниками процесу. ЄСПЛ регулярно наголошує на тому, що право власності є одним з фундаментальних прав людини, і його порушення може мати серйозні наслідки для людини та її майнових прав. При цьому, як зазначено в рішенні *Рішення Конституційного Суду України від 5 червня 2019 року № 3-р(І)/2019*, необхідно зазначити, що недоторканність права власності не є абсолютною, і вона може бути обмежена законом в інтересах загального блага, таких як національна безпека, охорона здоров'я, дотримання правопорядку та інші. Однак, такі обмеження мають бути обґрунтованими та пропорційними [5].

Отже, недоторканність права власності є важливою засадою кримінального провадження, і вона має бути дотримана в рамках закону та міжнародних стандартів прав людини.

Список використаних джерел

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 : офіц. текст : за станом на 6 червня 2015 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004/paran42#n42.

2. Теорія держави і права : підручник / за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2015. 584 с.

3. Рішення ЄСПЛ у справі «Звольски та Звольська проти Республіки Чехія», заява 46129/99, 12 листопада 2002 р. URL: [http://hudoc.echr.coe.int/eng#{«appno»:\[«46129/99»\], «itemid»:\[«001-60749»\]}](http://hudoc.echr.coe.int/eng#{«appno»:[«46129/99»], «itemid»:[«001-60749»]})

4. Рішення ЄСПЛ у справі Амюр проти Франції (Amuur v. France) від 25 червня 1996 року у справі за скаргою № 19776/92
URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng>

5. Рішення Конституційного Суду України (Перший сенат) від 5 червня 2019 року № 3-р(І)/2019 у справі за конституційною скаргою товариства з обмеженою відповідальністю «МЕТРО КЕШ ЕНД КЕРІ Україна» щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців двадцять четвертого, двадцять п'ятого, двадцять шостого розділу І Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо уточнення деяких положень та усунення суперечностей, що виникли при прийнятті Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» від 23 березня 2017 року № 1989–VIII від 5 червня 2019 року № 3-р(І)/2019 .
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va03p710-19#Text>

Омарова Кристина Чупалавівна,
курсантка 2 курсу факультету №1
Криворізького навчально-наукового
інституту Донецького державного
університету внутрішніх справ
Литвиненко Ольга Георгіївна,
старший викладач кафедри організації
досудового розслідування факультету №1
Криворізького навчально-наукового
інституту Донецького державного
університету внутрішніх справ, доктор
філософії за спеціальністю 081 «Право»

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Умови воєнного часу змусили кримінальне процесуальне законодавство адаптуватись під реалії сьогодення. Зокрема, законодавцем було внесено зміни до Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України «Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану», який суттєво доповнено ст. 615 щодо особливостей кримінального провадження в умовах воєнного стану.

Законодавство змінилось в таких аспектах, як: початок досудового розслідування; фіксація результатів досудового розслідування; проведення обшуку чи огляду житла; неможливості